

Navigacija

Najdi...

alenka erzar

Napredno iskanje

Iskalnik po sodni praksi

Predstavitev

TFL Vsebine

Obveščanja

e-Založništvo

Izobraževanja

Svetovanje

Mediji

Cenik

TFL Vsebine / TFLGlasnik

Natis

Pogodba o dosmrtnem preživljanju skozi spremembo sodne prakse

O PUBLIKACIJI in AVTORJU

ŠTEVILKA in LETO IZDAJE

Kazalo 26 / 2023

AVTOR

Alenka Erzar, odvetnica in mediatorica

Datum

03.10.2023

Rubrika

Tema tedna

Vir

TAX-FIN-LEX

Pravna podlaga

Pravna podlaga

Povezave

Podsistem TAX

Podsistem FIN

Podsistem LEX

Odločbe Vrhovnega sodišča (1) /

Dodaj opombo

POVZETEK

Pogodbe o dosmrtnem preživljanju so v slovenskem prostoru precej pogoste, saj na stara leta marsikd sposoben skrbeti zase, zato se odloči za sklenitev pogodbe o dosmrtnem preživljanju.

BESEDILO

1. Splošno o pogodbi o dosmrtnem preživljanju

Pogodbe o dosmrtnem preživljanju so v slovenskem prostoru precej pogoste, saj na stara leta marsikd sposoben skrbeti zase, zato se odloči za sklenitev pogodbe o dosmrtnem preživljanju. S to pogodbo se (preživljalec) zaveže, da bo preživljal drugega pogodbenika ali koga drugega (preživljanca), drugi pogodbenec pa mu zapušča vse premoženje ali del premoženja, ki obsega nepremičnine in premičnine, ki so name užitvanje nepremičnin, s tem da je njihova izročitev odložena do izročiteljeve smrti.¹ Pogodba o dosmrtnem preživljanju mora biti sestavljena v obliki notarskega zapisa.² Če ta pogoj ni izpolnjen, je pogodba nična.

Pogodba o dosmrtnem preživljanju je tvegana oz. aleatorna pogodba, kar pomeni, da se trajanja obveznosti ne da vnaprej oceniti. Lahko rečemo, da bo preživljanec gotovo umrl, ne moremo pa z gotovostjo ugotoviti, kdaj to zgodilo. Če ne gre za darilno pogodbo, nujni dediči preživljanca ne morejo zahtevati razveljavitve po dopolnitve prikrajšanega nujnega deleža.³

Stranki lahko kadarkoli sporazumno razvežeta pogodbo o dosmrtnem preživljanju. Tako preživljalec, ki je sklenil pogodbo, pa lahko zahtevata, da se pogodba razveže, če druga stranka ne izpolnjuje svojih obveznosti.

Glede na izkušnje iz prakse je potrebno omeniti, da se pogodbe o dosmrtnem preživljanju pogosto sklenijo namenoma, da se premoženje, ki je predmet teh pogodb, izloči iz dedovanja, kar privede do nezadovoljnih rezultatov pred sodiščem. Predstavljena pogodba je zato pogosto instrument prikrajšanja nujnih dedičev, ki izigravanja zakona, zato bi bilo po mojem mnenju na tem področju treba razmisliti o spremembi zakonodaje, ki bi zagotovila večje varstvo nujnih dedičev.

2. Primer iz prakse – 1.

Mati je z eno od hčera pred svojo smrtjo sklenila pogodbo o dosmrtnem preživljanju, na podlagi katere materini smrti pripadle vse nepremičnine. Druga hčerka, katero sem zastopala v sodnem postopku, ki slovenskimi sodišči leta 2019, je zatrjevala, da je ob sklenitvi pogodbe šlo za očitno nesorazmerje med koristjo in prevzeto obveznostjo, zaradi česar je pogodba o dosmrtnem preživljanju le navidezna in je iz tega pogodbe v resnici sklenjena darilna pogodba. Materi je bila namreč le nekaj dni pred sklenitvijo pogodbe o dosmrtnem preživljanju postavljena diagnoza rakavi tumor, glede na katero naj bi živel le še nekaj mesecev, katero sta vedeli obe hčerki. V konkretnem postopku sem kot pooblaščenca odvetnica druge hčerke vložila ugotovitev ničnosti pogodbe o dosmrtnem preživljanju in podredno na ugotovitev, da je pogodba o dosmrtnem preživljanju dejansko darilna pogodba. Zahtevala sem vrnitev daril oz. nepremičnin, ki so bile predmet pogodbe. Postopek se je razpletel tako, da je sodišče zavrnilo tožbeni zahtevek moje stranke. Zaključek je bil takoj, po prejeti smrti obsodbi v šoku sklenila Pogodbo o dosmrtnem preživljanju, je pododova Premično in nepremično premoženje, druga hči, katero je za mamo dejansko tudi skrbela, ji nosila hrano brez vsega, čeprav ji je mati obljubljala, da bo hiša po smrti pripadala njej. Mati je živel nato še 2 meseci.

Le dve leti po izdani sodbi pa je prišlo do spremembe sodne prakse glede aleatorne narave pogodbe o dosmrtnem preživljanju, na kar se nanašam v nadaljevanju tega prispevka.

3. Sprememba sodne prakse Vrhovnega sodišča glede pogodbe o dosmrtnem preživljanju

Vse do sklepa Vrhovnega sodišča pod opr. št. VSRS II lps 92/2020 z dne 20.1.2021 je veljalo, da je pogodba o dosmrtnem preživljanju vedno aleatorna, kar je temeljilo na dejstvu, da se smrti preživljanca ne da vnaprej določiti. Z omenjeno odločitvijo Vrhovnega sodišča je sodni praksi prišlo do preobrata. Vrhovno sodišče je razveljavilo sodbi sodišč prve in druge stopnje ter da v primeru, ko je že v času sklenitve pogodbe o dosmrtnem preživljanju znano, da bo smrt preživljanca prišla v kratkem času (npr. zaradi hude bolezni), takšna pogodba ne izpolnjuje pogoja aleatornosti, saj je že ob sklenitvi jasno, da so koristi preživljanca večje od njegove obveznosti preživljanja. Razmerje med pridobljeno koristjo in prevzeto obveznostjo je v takem primeru porušeno že ob sklenitvi pogodbe. Iz tega izhaja, da je pogodba o dosmrtnem preživljanju veljavna le, če je res aleatorna, kar pomeni, da mora biti razmerje med pridobljeno koristjo in prevzeto obveznostjo ob sklenitvi pogodbe neznano. Preživljalec ob sklenitvi pogodbe ve, kaj bo prejel, ampak njegova obveznost preživljanja in kakšni stroški mu bodo v zvezi s tem nastali, saj je trenutek smrti pre-

negotov. Vrhovno sodišče je v konkretnem primeru sklenilo, da pogoj aleatornosti ni izpolnjen, kar pom pogodba o dosmrtnem preživljanju le navidezna in jo je treba obravnavati kot darilno pogodbo.

V določenih primerih, kot je bil tudi predstavljeni primer, ki se je odvijal pred slovenskimi sodišči pred : sodne prakse, je že ob sklenitvi pogodbe jasno, da ima preživljanec na voljo le še nekaj mesecev življenja preživljanje pa izjavi, da prenese na enega izmed svojih otrok lastninsko pravico na vseh svojih nepremičmer je njegova obveznost odložena do njegove smrti. Zaradi pomanjkanja aleatornosti je po novi so pogodbi podano očitno nesorazmerje med pridobljeno koristjo in prevzeto obveznostjo, zaradi česar je dosmrtnem preživljanju le navidezna in prekriva darilno pogodbo.⁵ To pa je potrebno upoštevati pri u nujnega deleža.

4. Sklepno

Pred kratkim sem imela opravka še z enim zanimivim primerom, ko je oče pred smrtjo enemu od sinov nepremičnino, ker je ta delal pri hiši, vlagal v hišo in skrbel za očeta, vendar nikoli nista sklenila pogodit preživljanju. Oče ni zapustil niti oporoke, zato so se po njegovi smrti odprla številna vprašanja v zvezi z bo v primeru, da se sinova med seboj ne bosta dogovorila, privedlo do več potencialnih sporov pred sc mediatorka, odvetnica, prej kot sodnica, večkrat opažam, da neurejena premoženjska razmerja za čas: privedejo do sprtih dedičev po smrti zapustnika, ter do številnih tožbenih zahtevkov, katere mora oškc vlagati po smrti pokojnika zaradi pravno neurejenih ter nedorečenih odnosov za časa življenja zapustn

Zaznala sem, da se v praksi stranke pogosto odločijo za sklenitev pogodbe o dosmrtnem preživljanju p razloga, da uredijo dednopravna vprašanja pred svojo smrtjo in preprečijo morebitne spore med dediči. Stojim na stališču, da pogodba o dosmrtnem preživljanju olajša sam postopek dedovanja, seveda pa je taka pogodba izpolnjuje vse zakonsko določene pogoje, med katerimi je bistven pogoj aleatornosti. Up sodno prakso glede pogodbe o dosmrtnem preživljanju, je ključno vprašanje, ki si ga moramo zastaviti sklenitvi pogodbe podano očitno nesorazmerje med pridobljeno koristjo in prevzeto obveznostjo. Če je pritrtilen, potem je taka pogodba le navidezna in prekriva darilno pogodbo.

¹ Glej 557. člen OZ.

² Glej 558. člen OZ.

³ Zupančič K.: Dedno pravo, Uradni list Republike Slovenije, 3. spremenjena in dopolnjena izdaja, Ljublj 195 – 196.

⁴ Glej 561. člen OZ.

⁵ Glej Sklep VSRS II Ips 92/2020 z dne 20. 1. 2021.

Potrebujete pomoč?

Posvetujte se z našim strokovnjakom.

Pišite nam

+386 1 4324 243

Tax-Fin-Lex d.o.o.
pravno-poslovni portal,
založništvo in
izobraževanja

Tax-Fin-Lex d.o.o.
Železna cesta 18
1000 Ljubljana
Slovenija

T: +386 1 4324 243
E: info@tax-fin-lex.si

PONUDBA

Predstavitev portala
Zakonodaja
Sodna praksa
Strokovne publikacije
Komentarji zakonov
Zgledi knjiženj
Priložniki
Obveščanj o zakonodajnih
novostih

CENIK

TFL IZOBRAŽEVANJA

Koledar izobraževanj

TFL SVETOVANJE

Svetovanje

TFL BREZPLAČNO

Brezplačne storitve
Preizkusite portal TFL
E-dnevnik Lex-Novice
E-tednik TFL Glasnik

MOJ TFL

Moji paketi
Moja izobraževanja
Priljubljeni dokumenti
Moji komentarji

PODPORA

Najpogostejša vprašanja
Video pomoč
Pišite nam

O TFL

O nas
Vizitka
Najuglednejši
kontakt

CERTIFIKATI IN EU PROJEKTI